

EU2013.LT

Neformalus sveikatos apsaugos ministrų susitikimas **Liepos 8-9 d.** **Vilnius**

Antroji sesija:

14:30 Posėdžio pradžia, tema: *Vyresnio amžiaus žmonių psichikos sveikata ir gerbūvis.*

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos Ministro kalba

Gerbiami ministrai, kolegos,

Leiskite pradėti mūsų antrą dienos sesiją ir pereiti prie ne mažiau svarbios mūsų diskusijų temos – psichikos sveikatos problemų.

Pastaruosius dešimtmečius visa Europa, kartu ir Lietuva, susiduria su gyventojų senėjimu. Visuomenės senėjimas yra viena svarbiausių šio amžiaus problemų ir vienas reikšmingiausių tikslų sprendžiant sveikatos priežiūros, ekonomikos bei socialinės sričių klausimus. Naujas jaunų ir vyresnio amžiaus gyventojų santykis visuomenėje verčia naujoms reikmėms pritaikyti turimus visuomenės, sveikatos apsaugos, socialinio saugumo, politikos ir kitus išteklius. Dėl negrįžtamo gyventojų senėjimo ir pasikeitus visuomenės demografiniai ir socialinei struktūrai, kinta ir gamybos bei vartojimo sistemos. Todėl demografinio senėjimo sąlygomis labai svarbios kuo minimalesnės papildomos sąnaudos gyventojų senėjimo pasekmių įveikimui ir kuo maksimalesnės ilgesnės gyvenimo trukmės teikiamos naudos visuomenei ir asmeniui išvystymas.

Gyvenimo būdo pasikeitimas ir pažanga gydant ligas, anksčiau buvusias pagrindinėmis mirčių priežastimis, prailgino gyvenimo trukmę ir padidino lėtinių ligų

paplitimą, tarp jų ir psichikos ligų. Psichikos sutrikimai yra labai paplitę tarp pagyvenusių žmonių. Tačiau pagyvenusių žmonių psichikos sveikata blogėja ne tik dėl fiziologinių senėjimą lemiančių priežasčių, paveldimos rizikos susirgti, bet ypač dėl socialinės aplinkos – vienatvės, saugumo stokos bei nepalankių aplinkos veiksnių, emocinių išgyvenimų – artimųjų netekties, somatinių ligų, konfliktų šeimoje, nerimo dėl ateities, finansinių praradimų, socialinės padėties pasikeitimo dėl darbo pakeitimo/praradimo ir kt.

Senėjimas – tai natūralus procesas, kuris reiškia vystymąsi ir brandą. Psichikos sveikatos problemos nėra neišvengiama senėjimo proceso dalis. Geros psichikos sveikatos žmonės įveikia įprastinį gyvenimo stresą, produktyviai dirba ir yra naudingi bendruomenės nariai. Europos Komisijos 2008 m. priimtas „Europos paktas dėl psichinės sveikatos ir gerovės“, kuriame viena iš penkių prioritetinių visuomenės bei asmens psichikos sveikatos sričių – pagyvenusiųjų psichikos sveikata. Be to, čia atkreipiamas dėmesys į aktyvų pagyvenusių žmonių dalyvavimą bendruomenės gyvenime, fizinio aktyvumo skatinimą, galimybę mokytis bei kurti lanksčias pensijų programas.

Sveikas senėjimas neatsiejamas nuo sveikatingumo propagavimo ir ligų prevencijos programų įgyvendinimo, ankstyvosios ligų diagnostikos, pradedant nuo pirmųjų gyvenimo metų ir tęsiant visą gyvenimą. Sveiko senėjimo rėmimas reiškia sveikatos ugdymą visą gyvenimą siekiant išvengti sveikatos problemų ir neįgalumo ankstyvame amžiuje ir sveikatos skirtumų, susijusių su socialiniais, ekonominiais ir aplinkos veiksniais, mažinimą. Investicija į sveikatą, kartu yra investicija į socialinį bei ekonominį klestėjimą, tai reiškia, kad esant veiksmingai ir efektyviai politikai mažiau lėšų naudojama socialinėms reikmėms, sveikatos priežiūrai.

Sveikas senėjimas yra nuolatinis visą gyvenimą trunkantis procesas. Todėl labai svarbu remti piliečius sveikatingumo propagavimo, ligų prevencijos ir sveikatos priežiūros bei socialinės rūpybos srityse vykdant daugialypę veiklą. Tai apima darbą įvairiose visuomenės ir politikos srityse, dalyvaujant valdžios institucijoms ir, remiantis valstybių narių prioritetais, suinteresuotiesiems subjektams visuose lygiuose, įskaitant sveikatos priežiūros specialistus ir pacientus, socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę, žiniasklaidą ir ekonominės veiklos vykdytojus.

Sveikatos priežiūros ir socialiniai vyresnių žmonių poreikiai gali būti visiškai patenkinti tik kartu dirbant įvairių sričių specialistams: gydytojams, slaugytojams, psichologams, socialiniams darbuotojams ir kt. Todėl bendruomenės socialinėje veikloje neįmanoma nubrėžti griežtos ribos tarp sveikatos priežiūros, švietimo, socialinės apsaugos ir darbo rinkos. Tik sukūrus vientisą sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų tinklo struktūrą galima efektyviai kurti integruotą pagalbą vyresnio amžiaus žmonėms. Mūsų visų pagrindinis tikslas – sukurti ir įtvirtinti lygių galimybių visuomenę visų kartų žmonėms, kad vyresnio amžiaus žmonės galėtų gyventi pilnavertį asmeninį, visuomeninį, profesinį ir socialinį gyvenimą, kad turėtų galimybę nuolat tobulėti, jų patirtis vertinama ir naudojama, o jie patys gerbiami ir užtikrinti dėl savo ateities.

Dėkoju už dėmesį, ir norėčiau pakviesti pasikeisti nuomonėmis, kaip galėtumėme siekti, kad pagyvenę žmonės galėtų dirbti ir būtų visaverčiais visuomenės nariais, o turintys psichikos sveikatos problemų vyresnio amžiaus žmonės nebūtų išstumti į užribį, kokia yra geroji šalių patirtis ir kaip galėtų bendradarbiauti sveikatos ir socialinės apsaugos ministrai šiais klausimais.

Linkiu įdomių ir kūrybingų diskusijų ir kviečiu pasisakyti šia tema.